

/PICASSO : A három akrobata/

CSEMEGÉK

Gyermekkönyvtári füzetek

A szerkesztő bizottság tagjai: Barna Tamás, Éliás Anikó, Gados Gyula, Krivácsy Péter, Nagy Judit, Pálhidy Edina, Rudinszki Ágnes, Sallay Stefánia, Simon Zoltán, Szabó Szilvia, Szekeres Imre, Vály György, Virágos Krisztina – a Koltói úti Általános Iskola 5. osztályos tanulói

Belső használatra

Készült a Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár sokszorosító műhelyében, A/4-es nagyságban, 600 példányban.

Felelős kiadó: Szurmay Ernő

Szolnok, 1981. április hó

ÚJÁSZÜLETÜNK!

Köszöntünk, Olvasó!

Kevesen vannak már köztetek, akik ismerhették a pár évvel ezelőtti Csemegét. Ez a kiadványunk akkor is nektek és rólatok szólt - ezt tüztük ki most mi is célunknak.

Észrevételeiteket, hozzászólásaitokat kíváncsian várjuk.

Küldjétek be rejtvényeink megfejtését is! Jutalmul külföldi gyermeklapok mellékletét kapjátok.

Címünk: Verseggy Ferenc Megyei Könyvtár

SZOLNOK

Kossuth tér 4.

A borítékra írjátok rá: „Csemegék”

William Blake: Völgy vadonján

Völgy vadonján jártam én
fújva könnyű énekem
s egy kisgyermek szállt felém,
és kacagva szólt nekem:

„Bárányról fúj dalt, dudás!”
Fújtam boldogan neki.
„Újra, nem kell semmi más!”
Fújtam, s hulltak könnyei.

„Dobd el vígszavú dudád,
s dúdold vígan éneked!”
Dúdoltam a dalt tehát,
s ő mosolygott, könnyezett.

„Új le, s könnybe ird, legyen
mások kincse is dalod!”
S míg eltűnt egy fellegen,
kezem nádszálért kapott.

Ez lett tollam, parlagi,
s megfestvén a kék vizet,
vig dalom leírtam én:
hallja minden kisgyerek.

Gergely Ágnes fordítása

Könyvet a felnőtteknek

Pajtások!

A könyv régi jó barát, és nemcsak tiétek, a felnőtteké is. Tíjakk szeretitek a könyvtárat, biztosan tudjátok, hogy sokan vannak, akikhez nem jutnak el a könyvek.

Most azt kérjük tőletek, hogy segítsétek a lakóhelyeteken élő idős, betegn, mozgásérécsült emberek, s kisgyermekükkel otthon lévő anyukák és a könyvek találkozását.

A feladat őröknek szól, közösen patronáljátok ilyen felnőtteket. Legyetek „mozgó könyvtárosok”!

Mennyék valamennyi közművelődési könyvtárban várnak benneteket, és jegyezni fofjúk, hány könyvet kölcsönöztök ki a felnőttek részére. A legszorgalmasabb őrök tanjai 1981 nyarán olvasótáborban vehetnek részt Zalaegyházban.

Vegyetek részt minél többen a megüirdetett versenyben, hiszen ez szorosán kapcsolódik mozgalmi évünk jelmondatához is:

TETTEKKEL

BESZÜLETÉERT!

BARTÓK BÉLÁRA

EMLEKEZÜNK

Mindennap találkozunk vele: hol egy plakátról néz ránk, hol a rádióban, tévében csendül fel valamelyik műve; az iskolában is tanulunk róla, mégsem tudunk róla eleget. Ki is volt ő?

Korunk egyik legkimagaslóbb zeneszerzője, zongoraművésze és zenetudósa. 1881. márc. 25-én született Nagyszentmiklóson. Zenei tehetsége igen korán megmutatkozott. Pozsonyban Erkel László növendéke volt, majd Budapesten a Zeneakadémián tanult. A népzenével /nagyrészt Kodály Zoltánnal együtt/ 1906-tól foglalkozott. 1907-től a Zeneakadémia zongoratanára volt. 1917-ben az Operaházban bemutatásra került A fából faragott királyfi, 1918-ban pedig A kékszakállú herceg vára. Ezek a bemutatások fordulatot jelentettek tehetségének elismerése szempontjából. 1919-ben, a Tanácsköztársaság idején a zenei direktórium tagja, a Zeneakadémia helyettes igazgatója volt. Az I. világháború után világszerte nagy sikerrel hangversenyezett, s mint pedagógus a tanítványok sorát nevelte fel. Folytatta gyűjtőutjait: a 30-as évek derekán Kisázsiaiban a török, Afrikában az arab népzénet tanulmányozta. A II. világháború kitérője után, a fasizmus és a hitlerista előzékenység elleni tiltakozásul önkéntes száműzetésbe ment az USA-ba, ahol mostoha anyagi körülmények között, hosszabb betegség után halt meg.

Népdalgyűjtő utjai során többször járt Szolnok megyében is. Ezt a dalt 1918-ban, Jánoshidán jegyezte fel:

Ferenczy Béni rajza 1936-ból

JÁNOSHIDI VÁSÁRTÉREN

2. Én is oda fogok menni,
Erre gyere, galambom.
Szőkét, barnát választani,
Erre gyere, gyere erre, galambom.
3. Szőkét ne vény, mert beteges,
Erre gyere, galambom.
Pirosat se, mert részeges,
Erre gyere, gyere erre, galambom.
4. Barnát vegyél, az lesz a jó,
Erre gyere, galambom.
Az lesz a csókra hajlandó,
Erre gyere, gyere erre, galambom.

1980. december 1-7 között került sor - az országos kereteken belül - a III. Szolnok megyei Gyermekkönyvhét megrendezésére. A különböző könyvkiállítások, író-olvasó találkozók, irodalmi vetélkedők, szavaló-, felolvasóversenyek stb. ismét azt az elsődleges célt szolgálták, hogy a gyermekek olvasás iránti igényét felkeltsék, illetve fokozzák. A rendezvények közül nagy sikert aratott Basillides Barnabás előadestje. Témája is közel állt a gyerekekhez, hiszen Saint-Exupéry A kis herceg című művét mesélte el hallgatóinak.

Riportalanyunknak egyrészt e siker miatt választottuk, másrészt, mert a Szolnoki Szigligeti Színház művésze. A kérdések előtt, melyeket szerkesztőbizottságunk tagjai tettek fel, megkértük Basillides Barnát: mondjon el egy részletet A kis hercegből. Ő ezt választotta:

- Az ember csak azt ismeri meg igazán, amit megszelidít. Az emberek nem érnék rá, hogy bármit is megismerjenek. Csupa kész holmit vásárolnak a kereskedőnél. De mivel barátkereskedők nem léteznek, az embereknek nincsenek is barátai. Ha azt akarod, hogy barátod legyen, szelidíts meg engem.
- Jó, jó, de hogyan - kérdezte a kis herceg.
- Sok-sok türelem kell hozzá. Először leülsz szép, tisztas távolba tőlem, úgy, ott a fűben. Én majd a szemem sarkából nézlek, te pedig nem szólsz semmit. A beszéd csak félreértések forrása. De minden áldott nap egy kicsit közelebb ülhetsz...
- Másnap visszajött a kis herceg.
- Jobb lett volna, ha ugyanabban az időben jössz. Ha például délután négykor érkezel majd, én már háromkor elkezdek örülni. Minél előrébb halad az idő, annál boldogabb leszek. Négykor már tele leszek izgalommal és aggodalommal; fölfedezem, milyen drága kincs a boldogság. De ha csak úgy, akármikor jössz, sosem fogom tudni, hány órára öltöztessen díszbe a szívemet... Szükség van bizonyos szertartásokra is.
- Mi az, hogy szertartás? - kérdezte a kis herceg.
- Az is olyasvalami, amit alaposan elfelejtettek. Attól lesz az egyik nap más, mint a másik, az egyik óra különböző a másiktól.

REJTVÉNY

Nem pontosan idéztük a szöveget, hiszen kihagytuk belőle a kis herceg beszélgető társát. Feladat: Rajzoljátok le, és küldjétek be a másik szereplőt!

- Miért pont ezt a fejezetet válsztotta?
- Mert ezt tartom a legfontosabbnak. Minden ember számára központi kérdés, hogy milyen kapcsolatokat tud kialakítani a környezetében. A szerint mi emberek már elfelejtettük a kapcsolatteremtést, vagy legalábbis ennek a módját, megfelelő eszközeit. Erre ad „klasszikus” példát a és a kis herceg története.
- Egy-két személyes jellegű kérdést is szeretnék feltenni, ha szabad.....
Hány éve játszik?
- 13 éve.
- És hány éves?
- 34.
- Miért lett színész?
- Szeretek mesélni olyan dolgokról, melyekkel – úgy hiszem, – segíteni tudok az embereknek. Ha van valami, amit még másnak nem sikerült megfogalmaznia, de érzí és én ezt ki is mondom, – legyen az a gondolat akár sajátom, akár valamelyik íróé, vagy költőé, – biztos vagyok benne, hogy ezzel segítek.
- Melyik a szereti jobban: ha egyedül ad elő valamit, vagy ha közösen játszanak el egy darabot?
- Mindkettőnek megvan az előnye és hátránya is. Ha előadóstre készülök, akkor én választom ki az anyagot a saját ízlésem szerint. Viszont az együttes játék kifejezhetőbb hozza egymáshoz az embereket. Azokat is akik játszanak és a közörség soraiban is nagyobb feszültséget teremtek. Ezt most pozitív értelemben gondolom.
- Milyen szerepeket játszott eddig?
- Voltam oroszlán, farkas, majom, rendőr, benszülött és még sokminden.
- Melyik volt a legkedvesebb szerepe?
- Talán a *gyáva oroszlán*.
- Mi volt az első főszerepe?
- Agatha Christi Egérfogójában én voltam a fogadós.
- Külföldön szerepelt már?
- Igen, Jugoszláviában és Ausztriában.
- Diákkorában mi volt a legkedvesebb tantárgya?
- A testnevelés, de szerettem a magyart és a történelmet is. A fizikát nem szerettem.
- Akkor mi akart lenni?
- Már akkor is színész.....

beszélgetés a „Csemegye”
olvasóinak:

Besilidos Berna

Órásbolt

Zsong az egész órásbolt,
És még métkas minden polc.
Tiki-tiki, tiki-tak,
Mennyi óra! Kicsi, nagy.
Szögletes és meg kerek,
Egytől-egyig mind ketyeg.

Se füle, se farka...

Kora reggel óta
Nem csitul a néta,
Boci, boci tarka
Se füle, se farka.

Eső

Esik eső, szapora,
Van sok tócsa, pocsolya.
Vigan cserreg a veréb,
Friss fürdővíz van élén.

Szabó Silvia verse

A borsószezből lett kisemberke
/csalímese/

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kicsike falu, de olyan picit volt, hogy még a kisujjammal is kisebb volt. Neve: Kukucsinocska. Ebben a faluban élt-éldegélt egy asszony, akinek nem volt gyereke. Hiába akart egy iciri-picirit is, mégse lett. Egyszer elment egy vén banyához, aki ezt a tanácsot adta neki:

- Vedd ezt a borsószezet, tedd egy gyufásskatulyába és várj három napig! Az asszony úgy is tett. Várt három napig és hát atyámfia, a harmadik napon egy icí-picí emberke dugta ki fejcskékjét a dobozból! Az arca olyan kicsi volt, mint egy gombostű feje. Hát még a teste! De nem is folytatom tovább. Ha nagyobb kisgyermek született volna, talán befejeztem volna a mesémet.....

Virágos Hortina meséje

Tetszett? - Irjatok ti is, és küldjétek be! A legötletesebbeket közölni fogjuk. De ha írni nem is, olvasni biztosan szerettek. A következő oldalon ajánlunk egy-két könyvet, melyekben tréfás meséket találtok.

Ezeket a könyveket a Gyermekkönyvtárban mind megtaláljátok, de tájékoztatásul a szerző és a cím után odaírtuk a kiadás helyét és idejét is.

1. Antanténusz. Bp., 1979.
2. Aranykapu. Bp., 1962.
3. Drégely László: A láthatatlan sümegi vízipipa. Bp., 1962.
4. Fazekas Anna: Fényes telehold van.
5. Hajnal Anna: Az elefántról meg a fánkról. Bp., 1976.
6. Hajnal Anna: Halászik a róka. Bp., 1967.
7. Hízsem, ha akarom. Bp., 1977.
8. A kívánságfa. Bp., 1979.
9. Kovács István: Vadludtermő ritka fa. Bratislava. Bp., 1967.
10. Majtényi Erik: Nagy kenyér, kis egér. Bukarest, 1975.
11. Messzike. Újvidék, 1979.
12. Mészöly Miklós: A pipiske és a fűszál. Bp., 1976.
13. Móra Ferenc: Csicséri történet. Bp., 1974.
14. Móra Ferenc: Sétálni megy Panka. Bp. 1979.
15. Nagy István: Zebra tánc. Bp., 1979.
16. Óvodások könyve. Bp., 1975.
17. Pintér Pálné: A csodakut tündére. Bp., 1977.
18. Szepesi Attila: Zöldvári ének. Bp., 1979.
19. Verseghy Erzsébet: Tavasz szél. Bratislava - Bp., 1973.

A tavasz ünnepek közül talán a legkedvesebb az Anyák napja. Bizonyára már ti is készültök rá, ajándékokat készítetek, verseket, dalokat tanultok. Ehhez adunk segítséget az alábbi bibliográfiával. /Mit is jelent ez a szó? - Nézzetek utána az ÚJ MAGYAR LEXIKON-ban! /

1. ÁGH István: Virágosat álmodtam. = Nefelejcs. Bp., 1975. 28. l.
2. ANYÁK napja /versek/, = Ünnepsoroló. Bp., 1979. 141-155. l.
3. ANYÁM, = Meghajtott zászlóval. Bp., 1975. 339-365. l.
4. ÁPRILY Lajos: Aranykapu. = Nefelejcs. Bp., 1975. 33. l.
5. ÉDESANYÁM, virágosat álmodtam /versantológia/. Bp. 1977.
6. GAZDAG Erzsébet: Öreganyó egy cipója. = Nefelejcs. Bp., 1975. 36. l.
7. JANKOVICH Ferenc: Anyák napján. = Szalmapapucs. Bp., 1962. 24. l.
8. JÓZSEF Attila: Mama. = Nefelejcs. Bp., 1975. 34. l.
9. JUHÁSZ Ferenc: Nagymama. = Nefelejcs. Bp., 1975. 34. l.
10. Károlyi Amy: Nagyon kis fiuk dala. = Két kis bunda bandukol. Bp., 1900. 15. l.

11. KÖSZÖNTŐ anyák napjára /magyar népköltés/. = Hóc, hóc, katona.
Bp., 1979. 107. l.
12. LÉTAY Lajos: Édesanyámnak. = Madárkenyér. Bukarest, 1963. 12. l.
13. MAJTÉNYI Erik: Csokor. = Nagy kenyér, kis egér. Bukarest, 1975. 24. l.
14. MÁNDY Stefánia: Anyának szóló. = A cinóberpiros madár. Bp., 1979. 28. l.
15. PÁKLITZ István: Anyámnak. = Körhirta. Bp., 1977. 45. l.
16. PETŐFI Sándor: Fekete kenyér. = Nefelejcs. Bp., 1975. 29. l.
17. PETŐFI Sándor: Füstbement terv. = Anyám tyukja. Bp., 1972. 25. l.
18. PETŐFI Sándor: István öcsémhez. = Anyám tyukja. Bp., 1972. 26. l.
19. PETŐFI Sándor: Távolból. = Nefelejcs. Bp., 1975. 30. l.
20. PETROLAY Margit: A legszebb vasárnap. = Tarka léggömbök. Bp., 1970.
106-109. l.
21. SINKA István: Szalontán egy ajtó muzsikál. = Nefelejcs. Bp., 1975. 29. l.
22. SZALAI Borbála: Mj a legszebb? =Gilling-galang csengettyű. Uzsgorod, 1980.
7. l.
23. WEÖRES Sándor: Buba éneke. = Böbita. Bp., 1968. 41. l.
24. ZELK Zoltán: Anya. = Tollászkodik a tavasz. Bp., 1976. 7. l.
25. ZELK Zoltán: Anyu, végy egy hegyet nékem. = Nyitnikék II. 2 félév 77. l.
26. ZELK Zoltán: Este jó, este jó. = Erdőben-berdőben. Bp., 1964.

Összeállította:

Szűcs Gyuláné
gyermekkönyvtáros

**ANYU, VÉGY EGY
HEGYET NÉKEM,**

olyan magasat,
ha elfárad, ráülhessen
csucsára a nap -
erdejében madár szálljon,
rókakölyök, őzfi játsszon -
olyan hegy legyen!

Aztán végy egy tavat nékem,
de olyan nagyot,
egyik partról a másikra
el nem láthatok.
Hadd bámulják a sirályok,
ha én azon vitorlázok -
olyan tó legyen!

Ha csak ez a kívánságod,
könnyen tehetem,
meg se veszem, amit kérsz és
mégis megveszem:
tied már a Mátra, Börzsöny,
Balatont is néked őrzöm
s mind a réteket!

Őreg folyó jár dudolva
parti fák alatt,
bukfencezik kővön, sziklán
sok kicsiny patak -
Szólj nekik! Csak arra várnak,
s mintha volna kezes nyájad:
mind hozzád szalad!
mind hozzád szalad!

Biztosan szeretnétek édesanyátokat meglepni valamilyen szép ajándékkal. Ehhez adunk segítséget az alábbi ötlettel, amelyet KUN Anna - BÉKÉS Mária: EZ NEKED IS SIKERÜL című könyvében találtunk.

MI KELL HOZZÁ?

só, liszt, víz, festék,
kávészemek, magok, ka-
vicsok, csónaklakk

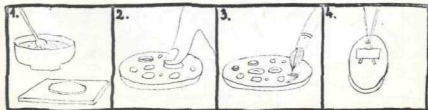
Majdnem kerámia, vagyis annak látszik, de nem agyagból készül, és nincs kiégetve.

Keritesz egy nagyobbacska tálal. Olyasfélét, mint amilyenben édesanyád a tésztát keveri. Deleöntesz egy csészényi lisztet, ugyanannyi sót, és vízzel tészta-masszát gyúrsz; olyan sűrűségűt, hogy könnyelmesen mintázhass belőle. Most azután kedved szerint dolgozhatsz vele.

Mielőtt munkához látsz, keritesz egy darab nyilont, rá csomagolópapírt teritesz az asztalra alátétnek, egyrészt, hogy át ne nedvesedjen, össze ne maszatolj mindent, másrészt, mert ezen fonsz dolgozni. Erre raksz egy maréknyi masszát. Ügyesen ellapogatomd kerek, ovális, négyzetes vagy téglalap alakúra, és lesímitod a tetejét. A forma körülbelül fél cm vastagságu legyen. Most pedig kávészemekkel, napraforgómaggal, borsóval vagy akár kisebb kavicsokkal díszited, mintázod. Ezeket ügyesen belenyomogatomd a kiformált masszába, a formát felül kilukasztod és mikor elkészültél, hagyod, hogy megszáradjon, megkőssön. Hogy egészen száraz legyen, ahhoz bizony egy-két napig is várhatsz. Mikor már teljesen megszáradt, befesteted vízfestékkel, akár több színnel is. Végül bekened csónaklakkal, ezzel még jobban rögzited a magokat. Most már csak az van hátra, hogy ügyesen körülvágd a papír alátétet; ha a kis dombormű-be szalagot vagy pamutszálat fűzöl, különös nyakék lesz belőle.

Ha a masszát egy kicsit hígabbra kevered, másra is alkalmas. Keress egy megfelelő formájú űveget, és kívülről kend be ezzel a tészta-
tával. Most nem kell ügyelned rá, hogy egyenletes legyen a felület. Ellenkező-
leg, lehet rücskös, szabálytalan, kedved szerint nyomkodhatod, mintázhatod. Megszáritod, és azután befested. Festheted egyszínűre, de lehet csíkos, kockás, pöttyös is. Utoljára a csónaklakk következik, és elkészült a váza, egyedül csináltad!

Vegyél bele gyorsan két «zál virágot és pompás ajándék édesanyádnak.

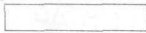
REJTVÉNY

keresd a szót!

macska védő-
eszköze

égitest

testrészem →

/12 óra - 6 óra/ + 18 óra = 1 ...

cselekszik

...gödör

őse volt az üregi.... →

zokog →

REJTVÉNY

Vízszintes: 1. híres író 11. névelő 13. Szappan 16. ujság része 21. Fekete 1.: Téll 27. könyv cím, egyben név is 34. Évszak 37. verék 41. kiabál 46. lent - magánhangzó nélkül 51. ritka női név

Függőleges: 1. a Neoton együttes egyik számának címe 3. színpad 7. RABÉ 8. felvesszünk 8. Nóra 3/4 része 19. fél ABBA 20. szolmizációs hang 24. csapadék 38. a TV egyik ifjúsági műsora 45. személyes névmás 46. nem fel, hanem.

Ha a csillaggal jelölt betűket helyes sorrendbe rakjátok, egy zeneszerző nevét kapjátok meg. Ezt kérjük beküldeni!

REJTVÉNY

IDŐJÁRÁSJELZÉSÜNK:

A

MÁS SZÓVAL

A rejtvények helyes megfejtői értékes jutalomban részesülnek. Várjuk tehát leveleiteket. A tartalmas hozzászólásokat lapunk következő számában közölni fogjuk.